

De gespikkelde korenpieper

Je loopt met een groot mens die heel veel weet langs een korenveld. Ergens tussen het koren hoor je steeds een onzichtbaar vogeltje fluiten. Met korte, hoge piepjes. Je hebt geen idee wat voor vogel het is en vraagt het dus. 'Dat is een korenpieper', zegt hij meteen. 'Misschien zelfs wel een gespikkelde.' Tevreden loop je verder, meefluitend met de korenpieper (misschien wel een gespikkelde).

Nou, zo gaat dat soms met volwassenen. Korenpieters bestaan niet, en gespikkelde al helemaal niet. Lollige grote mensen wel. Hoe komt zo'n man nou op die naam 'korenpieper'? Hij wist zelf natuurlijk ook niet hoe dat vogeltje echt heette. Daarom koos hij een vogelnaam die hij wel kende: de graspieper. Hij veranderde maar één stukje van de naam: gras werd koren. Daardoor leek korenpieper een naam die heel goed zou kunnen bestaan.

Hetzelfde geldt voor 'gespikkelde'. Veel vogelnamen hebben zo'n toevoeging. Zo bestaat er een bonte vliegenvanger, een grauwe vliegenvanger, een kleine vliegenvanger en een withalsvliegenvanger. Gek, maar een gespikkelde vliegenvanger bestaat dan weer niet ... En wat dacht je van de brilduiker, kuifduiker, papegaaiduiker, parelduiker, roodkeelduiker, witsnavelduiker en ijsduiker?

Opdracht 1

a. Bedenk drie (of meer) regels voor het maken van vogelnamen. Om je een idee te geven, staan hieronder een paar echte vogelnamen.

- tuinfluiter
- ijsduiker
- heggemus
- rietzanger
- kerkuil
- bosuil
- bruinkopgors
- geelgors
- dwerggors
- drieteenmeeuw
- winterkoninkje
- fuut
- tjiftjaf

De gespikkelde korenpieper

- b. Bedenk nu zelf vijf nieuwe vogelnamen. Elke naam moet aan minstens één van jouw eigen regels voldoen. Schrijf bij elke naam op wat voor vogel het is (hoe ziet hij eruit, waar leeft hij, wat eet hij). Of maak er een tekening van. Laat je fantasie rustig op hol slaan. Kijk voor de zekerheid wel even in een vogelboek of op internet. Want misschien bestaan de namen die jij bedacht hebt wel echt!

Opdracht 2

Stel, je hebt een nieuw vogeltje ontdekt. Je hebt opgeschreven wat je allemaal opviel:

- lengte: 10 cm
- kopje: rood-met-zwart, met een gele snavel
- lijfje: donkergrijs met witte spikkels
- vleugels en staart: knalblauw
- geluid: het beestje fluit de hele dag hetzelfde melodietje dat klinkt als poeroe poeroe
- voedsel: mestkevers, regenwormen en beukenootjes
- omgeving: de rand van het bos

Wat voor naam zou je dit vogeltje geven? En waarom? Voldoet de naam aan jouw eigen regels?

Opdracht 3

Tot nu toe hebben we het over vogelnamen gehad. Maar je kunt natuurlijk een net-echte-maar-toch-nepnaam verzinnen voor van alles en nog wat. Voor andere diersoorten (de lachkikker, de stropdasvis), voor insecten (een krekkel op de muur: de behangkrekkel), voor landen, voor ziektes en kwaaltjes. Voor... noem zelf nog maar een paar mogelijkheden. En bedenk er dan meteen een paar klinkende nepnamen bij.

Een voorbeeld om je op weg te helpen. In namen van ziektes wordt wel eens het woord 'acuut' gebruikt. Dat betekent: een ziekte die plotseling begint en snel verloopt. Bijvoorbeeld acute blindedarmontsteking. Zo'n woord kun je mooi gebruiken als je zelf namen gaat verzinnen. Stel dat je op vakantie ziek wordt. Dan heb je acute vakantieontsteking. Of een acute hotelberoerte. Of acute tentenkoorts. Of een acute campinginzinking. En zo kun je er zelf ook vast nog een heleboel verzinnen.

De gespikkelde korenpieper

Opdracht 4

Het dier dat 'miereneter' heet, eet mieren. De vogel die 'tjiftaf' heet, maakt een geluid dat klinkt als 'tjiftjaf'. Maar hoe zit het met namen als 'giraffe'? Of 'olifant'? Waarom heten die beesten zo? Heel veel mensen hebben zich dat al afgevraagd, maar misschien kun jij daar nu wat aan doen, door nieuwe namen te bedenken. Lastig, want daar kun je geen regels voor verzinnen. Maar ook leuk, want je mag dus bedenken wat je wilt. Wat dacht je van de 'gevlekte langnek' en de 'grote grijze neuswaaier'?

Bedenk een nieuw woord voor:

- pen
- ooievaar
- boek
- pizza
- zebra
- lieveheersbeestje
- boterbloem
- dropje
- muis

En dáár kun je natuurlijk wel een mooi raadselspel van maken: iemand zegt bijvoorbeeld 'streepjespaard' en de anderen raden welk beest bedoeld is (die verraden we vast hoor: de zebra). Zo kun je om beurten een raadsel maken voor elkaar.

Je kunt het ook andersom doen:

Kies samen een dier, bijvoorbeeld de leeuw. Nu bedenkt iedereen daarvoor een nieuwe naam en schrijft hem op. Vergelijk de namen en kies welke de mooiste, de beste, de origineelste is.

Maak van de mooiste nieuwe namen een lijst en laat je klasgenoten raden wat met elke omschrijving bedoeld wordt.

... en let maar eens goed op de taal in grapjes. Daar heb je vaak dit soort omschrijvingen, zoals 'een schrijfhoutje' voor een potlood, of 'koeiensap' voor melk. En nu is de beurt aan jullie!